

3.12

Goodwill

Goodwill predstavlja imovinu koja predstavlja buduće ekonomske koristi koje potiču od druge imovine stečene u poslovnoj kombinaciji koja se ne može pojedinačno identifikovati i odvojeno priznati.

Sticalac treba, na datum sticanja, da:

- (a) prizna gđvil stečen u poslovnoj kombinaciji kao sredstvo i
- (b) na početku odmeri taj gđvil po nabavnoj vrednosti, koja predstavlja iznos za koji trošak poslovne kombinacije prevazilazi učešće sticaoca u neto fer vrednosti sredstava, obaveza i potencijalnih obaveza koje se mogu identifikovati.

Nakon početnog priznavanja, sticalac treba da odmeri gđvil stečen u poslovnoj kombinaciji po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Gđvil se amortizuje proporcionalnom metodom u periodu od deset godina.

3.13

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalne stavke koje se drže za korišćenje u proizvodnji proizvoda ili isporuci dobara ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili za administrativne svrhe, i za koje se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Društvo priznaje nabavnu vrednost neke nekretnine, postrojenja i opreme kao sredstvo ako, i samo ako:

- je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Društvo, i
- se nabavna vrednost /cena koštanja tog sredstva može pouzdano odmeriti, odnosno na dan sticanja/izgradnje nabavna vrednost /cena koštanja je veća od 40.000 dinara (50.000 /60.000 /70.000 80.000/90.000/100.000 dinara .. ili neki drugi kriterijum.).

Alat i sitan inventar koji zadovoljavaju uslove iz stava 1. priznaju se kao oprema, a ako ne zadovoljavaju navedene uslove iskazuju se kao zalihe.

Rezervni delovi koji ne zadovoljavaju navedene uslove, prilikom ugradnje, iskazuju se kao trošak poslovanja.

Ulaganja koja imaju karakter tekućeg održavanja nekretnina, postrojenja i opreme predstavljaju rashod perioda u kome su nastala.

Zemljište i objekti su zasebna sredstva i zasebno se evidentiraju, čak i u slučaju kada su zajedno stečeni.

Nekretnina, postrojenje i oprema, koji ispunjavaju uslove da budu priznati kao sredstvo, odmeravaju se po svojoj nabavnoj vrednosti/ceni koštanja. Nabavna vrednost se sastoji od nabavne cene uvećane za sve zavisne troškove nabavke, a umanjene za trgovinske popuste i rabate. Stavke nekretnina, postrojenja i opreme izrađene u sopstvenoj režiji, priznaju se u visini cene koštanja uz uslov da ona ne prelazi neto tržišnu vrednost.

Nakon početnog priznavanja stavke nekretnina se vrednuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za celokupnu akumuliranu amortizaciju i celokupne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Amortizacija se obračunava funkcionalnom metodom primenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava.

Osnovica za amortizaciju sredstva je nabavna vrednost/cena koštanja.

Preostala vrednost, odnosno neto iznos koji Društvo očekuje da će dobiti za sredstvo na kraju njegovog korisnog veka trajanja, po odbitku očekivanih troškova otuđenja, smatra se jednakom nuli.

Amortizacija sredstva započinje kada je ono raspoloživo za korišćenje, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju koje je neophodno da sredstvo funkcioniše na način koji rukovodstvo Društva očekuje.

Amortizacija sredstva prestaje kada se ono isknjiži, što znači da se ono amortizuje čak i ako se ne koristi.

Amortizacione stope, utvrđene na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava, su sledeće:

Opis	Korisni vek trajanja (u godinama)	Stopa amortizacije
NEKRETNINE		
Gradevinski objekti visokogradnje i niskogradnje armiranobetonske konstrukcije (zgrade, mostovi, tuneli nadvožnjaci, lukobrani, naftovodi, vodovodi, plinovodi i dalekovodi)	40–50	2–2,5%
Gradevinski objekti niskogradnje s donjim strojem (donji stroj puteva i pruga, brane, nasipi i sl.)	25–30	3,33–4%
Gradevinski objekti visokogradnje i niskogradnje drvene konstrukcije	15–20	5–6,67%
Ostali gradevinski objekti	10–20	5–10%
POSTROJENJA I OPREMA		
Oprema (proizvodna i prenosna oprema i postrojenja)	5–20	5–20%
Pogonski i poslovni inventar (strojevi, alati, transportna sredstva i uredaji)	5–10	10–20%
Nameštaj, poslovni inventar u trgovini, ugostiteljstvu i turizmu i sl.	5 - 10	10–20%

Kancelarijska oprema	4 - 10	10-25%
Putnička motorna vozila, vozila na motorni pogon i priključni uređaji	5-10	10-20%
Računarska oprema, telekomunikaciona oprema	3-5	20-33,33%

Korisni vek trajanja nekretnine, postrojenja i opreme, odnosno amortizacione stope i metod obračuna amortizacije, preispituju se na kraju poslovne godine i ako su očekivanja zasnovana na novim procenama značajno različita od prethodnih onda se ona računovodstveno obuhvataju kao promena računovodstvene procene, a obračunati troškovi amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Nekretnine, postrojenja i oprema prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

3.14 Biološka sredstva

Društvo odmerava biološko sredstvo prilikom početnog priznavanja i na svaki datum izveštavanja po fer vrednosti umanjenom za troškove prodaje, a promena fer vrednosti se priznaje kao prihod ili rashod perioda.

Biološka sredstva čija se fer vrednost ne može lako utvrditi bez prekomernih troškova i napora, vrednuju se po nabavnoj ceni/ceni koštanja umanjenom za kumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog obezvređenja. Potrebno je objašnjenje razloga iz kojih se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti.

Obračun amortizacije osnovnog stada i višegodišnjih zasada vrši se korišćenjem proporcionalnog metoda uz primenu odgovarajućih stopa datih u tabelarnom pregledu.

Opis	Korisni vek trajanja (u godinama)	Stopa amortizacije
Višegodišnji zasadi	5-10	10-20%
Osnovno stado	2-5	20-50%

3.15 Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je imovina (zemljište i građevinski objekat ili deo građevinskog objekta) koju poseduje vlasnik ili zakupac po osnovu finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od

zakupnine ili povećanja vrednosti kapitala ili i jednog i drugog, a ne za:

- a) korišćenje u proizvodnji ili isporuku dobara ili usluga ili u administrativne svrhe ili
- b) prodaju u redovnom toku poslovanja.

Investicione nekretnine početno se vrednuju po nabavnoj vrednosti koja podrazumeva nabavnu cenu, uvećanu za sve zavisne troškove nabavke i umanjenu za bilo kakve trgovinske popuste i rabate, odnosno po ceni koštanja.

Nakon početnog priznavanja investicione nekretnine čija se fer vrednost može pouzdano odmeriti bez prekomernih troškova i napora, odmeravaju se po fer vrednosti koja se proverava na svaki datum izveštavanja. Usklađivanje knjigovodstvene i fer vrednosti vrši se preko prihoda, odnosno rashoda.

Obelodaniti metode i značajne pretpostavke primenjene pri određivanju fer vrednosti i stepen u kome je fer vrednost investicione nekretnine zasnovana na proceni nezavisnog procenjivača.

3.16 Zalihe

Zalihe se odmeravaju po nižem iznosu između nabavne vrednosti/cene koštanja i procenjene prodajne cene umanjene za troškove dovršenja i prodaje.

Za zalihe robe i materijala troškovi pribavljanja podrazumevaju: fakturnu vrednost i direktne zavisne troškove nabavke, a trgovački popusti, rabati i slične stavke umanjuju fakturnu vrednost. Fakturna vrednost se utvrđuje na osnovu iznosa sadržanog u fakturi dobavljača.

Zalihe gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje vrednuju se po ceni koštanja ili u visini neto prodajne cene, ako je niža.

Cenu koštanja čine:

- troškovi direktnog materijala,
- troškovi direktnog rada,
- indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

U vrednost zaliha gotovih proizvoda se ne uključuju, već predstavljaju rashode perioda u kome su nastali, sledeći troškovi:

- opšti administrativni troškovi,
- troškovi amortizacije i održavanja neproizvodnih stalnih sredstava,
- troškovi kamate,
- troškovi: marketinga, reklame, prodaje, distribucije i reprezentacije,
- troškovi neuobičajeno velikog otpisa otpadnog materijala, rada ili drugih proizvodnih troškova,
- troškovi članarina,
- troškovi istraživanja,
- troškovi razvoja, osim kada se ti troškovi odnose na dizajn ili konstrukciju predmeta namenjenih prodaji.

Za utvrđivanje troškova koji ulaze u vrednost zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje koristi se:

- metod radnih naloga, gde se radnim nalogom navodi direktan rad, direktan materijal, indirektan trošak, ključ primenjen za njegovu alokaciju i iznos troška po jedinici;
- *metod procesa, pri čemu se utvrđuju ukupni troškovi jedne faze proizvodnje za sve*

proizvodne jedinice.

U slučaju kada je neto prodajna cena zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda niža od njihove cene koštanja, vrši se delimičan otpis do neto prodajne cene.

Neto prodajna cena predstavlja procenjenu prodajnu cenu, umanjenu za troškove prodaje i troškove dovršenja (kod nedovršene proizvodnje).

Zalihe usluga čine direktni troškovi i indirektni troškovi nastali u vezi sa pružanjem usluga. Direktni troškovi usluga su direktni troškovi, za rad osoblja koje direktno učestvuje u pružanju usluga, direktni troškovi materijala i ostali direktni troškovi, kao što je angažovanje spoljnih eksperata i slično. Indirektni troškovi usluga su troškovi pomoćnog materijala, energije utrošene za pružanje usluga, amortizacija i održavanje opreme koja učestvuje u izvršenju usluge, troškovi nadzornog osoblja i slično.

Za vrednovanje zaliha materijala i robe koristi se metod prosečnih ponderisanih cena *ili FIFO metod (prva ulazna cena—prva izlazna cena).*

Smanjenje vrednosti zaliha vrši se kada je neto prodajna cena manja od cene koštanja, ili nabavne cene zaliha.

Društvo treba da obelodani i sledeće:

- a) iznos zaliha priznat kao rashod tokom perioda;*
- b) gubitke zbog umanjenja vrednosti priznate ili stornirane u dobitku i gubitku;*
- c) ukupnu knjigovodstvenu vrednost zaliha založenih kao garancija za izmirenje obaveza.*

3.17 Umanjenje vrednosti imovine

Na svaki datum izveštavanja, nekretnine, postrojenja i oprema, nematerijalna imovina se proveravaju da bi se odredilo da li postoje neke naznake da je došlo do umanjenja vrednosti tih sredstava. Ako postoji naznaka da je došlo do umanjenja vrednosti, procenjuje se nadoknadiva vrednost tih sredstava i upoređuje se sa knjigovodstvenom vrednošću. Ako je procenjena nadoknadiva vrednost manja, knjigovodstvena vrednost sredstava se smanjuje na nadoknadivu vrednost, a gubitak zbog umanjenja vrednosti se priznaje kao prihod ili rashod.

Slično, na svaki datum izveštavanja, procenjuje se i umanjenje vrednosti zaliha tako što se upoređuje knjigovodstvena vrednost svake stavke zaliha sa prodajnom cenom umanjenu za troškove dovršenja i prodaje. Ako je zalihama umanjena vrednost, knjigovodstvena vrednost se svodi na prodajnu cenu umanjenu za troškove dovršenja i prodaje, a gubitak zbog umanjenja vrednosti se priznaje kao prihod ili rashod.

Ako se gubitak zbog umanjenja vrednosti naknadno stornira, knjigovodstvena vrednost se povećava na izmenjenu procenjenu nadoknadivu vrednost (u slučaju zaliha to je prodajna cena umanjena za troškove dovršenja i prodaje), ali ne više od iznosa koji bi bio određen da u prethodnim godinama nije bio priznat gubitak zbog umanjenja vrednosti. Storniranje gubitka zbog umanjenja vrednosti se priznaje kao prihod ili rashod.

3.18 Finansijski instrumenti

Osnovni finansijski instrumenti su:

- (a) gotovina;
- (b) dužnički instrument (poput računa potraživanja i obaveza, potraživanja i obaveza po osnovu menica i zajmova);
- (c) obaveza za uzimanje zajma koja ne može da se izmiri u gotovini, i kada se obaveza izvrši, očekuje se da zadovolji uslove iz paragrafa 11.9;
- (d) investicija u nekonvertibilne preferencijalne akcije i obične akcije ili preferencijalne akcije bez obaveze ponovnog otkupa od strane emitenta.

Pri početnom priznavanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze, Društvo ih odmerava po ceni transakcije (uključujući troškove transakcije osim kod početnog odmeravanja finansijskog sredstva ili finansijske obaveze koji se odmeravaju po fer vrednosti kroz Bilans uspeha), osim ukoliko aranžman u stvari predstavlja finansijsku transakciju.

Finansijska transakcija može nastati u vezi sa prodajom robe ili usluga, na primer ako se plaćanje odlaže van uobičajenih poslovnih uslova ili se finansira po kamatnoj stopi koja nije tržišna stopa. Ako aranžman predstavlja finansijsku transakciju, Društvo odmerava finansijsko sredstvo ili finansijsku obavezu po sadašnjoj vrednosti budućih plaćanja diskontovanih po tržišnoj kamatnoj stopi za sličan dužnički instrument.

Na kraju svakog **izveštajnog perioda**, Društvo treba da odmerava finansijske instrumente na sledeći način, bez ikakvog umanjenja za troškove transakcije koje može da ima tokom prodaje ili drugog otuđenja:

(a) **Dužnički instrumenti** pod (b) treba da se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate. Dužnički instrumenti klasifikovani kao kratkoročna sredstva ili kratkoročne obaveze treba da se odmeravaju po nediskontovanom iznosu gotovine ili druge naknade za koju se očekuje da bude plaćena ili primljena (odnosno, neto od umanjenja vrednosti) osim ako aranžman u stvari predstavlja finansijsku transakciju. Ako aranžman predstavlja finansijsku transakciju, Društvo treba da odmeri dužnički instrument po sadašnjoj vrednosti budućih plaćanja diskontovanih po tržišnoj kamatnoj stopi za sličan dužnički instrument;

(b) **Obaveze za dobijanje zajma** - pod (c) treba da se odmeravaju po nabavnoj vrednosti (koja je ponekad nula) od koje se oduzima umanjenje vrednosti;

(c) **Investicije u nekonvertibilne preferencijalne akcije** i obične ili preferencijalne akcije bez obaveze ponovnog otkupa od strane emitenta treba da se odmeravaju na sledeći način:

(1) ako se akcijama javno trguje ili se njihova fer vrednost može pouzdano odmeriti na drugi način, investicija treba da se odmerava po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti koje se priznaju kao prihod ili rashod;

(2) sve druge takve investicije treba da se odmeravaju po nabavnoj vrednosti od koje se oduzima umanjenje vrednosti.

Na kraju svakog izveštajnog perioda Društvo treba da oceni da li postoji neki objektivni dokaz o umanjenju vrednosti finansijskog sredstva koje se odmerava po nabavnoj ili knjigovodstvenoj vrednosti.

Ako je nadoknadivi iznos finansijskog sredstva manji od njegove knjigovodstvene vrednosti, Društvo treba da smanji knjigovodstvenu vrednost na nadoknadivi iznos. To smanjenje

predstavlja gubitak zbog umanjenja vrednosti. Društvo treba odmah da prizna gubitak zbog umanjenja vrednosti finansijskog sredstva kao rashod perioda.

Rukovodstvo vrši klasifikaciju finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena.

Finansijski instrumenti u skladu sa **MRS 39 – Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmeravanje**, obuhvataju sledeće kategorije finansijskih instrumenata:

- (a) Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) Investicije koje se drže do dospeća;
- (c) Krediti (zajmovi) i potraživanja;
- (d) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

3.19.1 Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha

U ovu kategoriju spadaju finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza čije se promene fer vrednosti evidentiraju kroz prihode ili rashode u bilansu uspeha. Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispune bilo koji od sledećih uslova:

(a) klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja. Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je:

- /1/ stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti;
- /2/ deo portfelja identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobiti; ili

/3/ derivat (osim derivata koji je instrument hedžinga).

(b) posle početnog priznanja naznačen je od strane Društva po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Društvo može vršiti ovo naznačavanje samo kada to rezultira pouzdanijim i relevantnijim informacijama, budući da se

/1/ eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka po različitim osnovama; ili

/2/ grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboma se upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanim strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Društva (kao što je definisano u MRS 24 Obelodanjivanja povezanih strana, na primer za upravni odbor ili generalnog direktora Društva.

3.19.2 Investicije koje se drže do dospeća

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplataama i fiksnim dospećem koja Društvo definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim:

(a) onih koje Društvo nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;

(b) onih koje Društvo naznači kao raspoložive za prodaju; i

(c) onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Društvo ne klasifikuje neko finansijsko sredstvo kao ono koje se drži do dospeća ako je Društvo, tokom tekuće finansijske godine ili tokom dve prethodne finansijske godine prodalo ili reklasifikovalo više od beznačajnog iznosa investicija koje se drže do dospeća pre njihovog dospeća (više nego beznačajan iznos u odnosu na ukupni iznos investicija koje se drže do dospeća), osim prodaja ili reklasifikacija koje:

(1) su toliko blizu dospeća ili datuma poziva na plaćanje finansijskog sredstva (na primer manje od tri meseca pre dospeća) da promene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan uticaj na fer vrednost finansijskog sredstva;

(2) se dešavaju pošto je Društvo suštinski sakupilo prvobitnu glavnici finansijskog sredstva kroz planski raspoređena plaćanja ili avanse; ili

(3) se mogu pripisati izolovanom događaju koji je van kontrole Društva, koji se ne ponavlja i koje Društvo nije moglo sa sigurnošću predvideti.

3.19.3 Krediti (zajmovi) i potraživanja

Zajmovi (kredit) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplataama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

(a) sredstva koja Društvo namerava da proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja Društvo posle početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;

(b) ona koja Društvo posle početnog priznavanja naznači kao raspoloživa za prodaju; ili

(c) ona za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, osim ako to nije zbog pogoršanja kredita, i koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Učešće stečeno u paketu sredstava koja nisu zajmovi (kredit) ili potraživanja (na primer učešće u zajedničkom fondu ili sličnim fondovima) nije zajam (kredit) ili potraživanje.

3.19.4 Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao (a) zajmovi (kredit) i potraživanja (b) investicije koje se drže do dospeća ili (c) finansijska sredstva naznačena po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

3.19 Kratkoročna potraživanja i plasmani

Procenjivanje kratkoročnih potraživanja i plasmana vrši se na kraju obračunskog perioda na osnovu rizika naplativosti. Potraživanja koja nisu naplaćena do kraja obračunskog perioda procenjuju se na sledeći način:

Alternativa 1: Indirektan otpis, odnosno ispravka vrednosti potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrednosti vrši se kod potraživanja od kupaca kod kojih je od roka za njihovu naplatu prošlo najmanje (na primer: 60 dana ili 90,120,150,180,360 dana).

Alternativa 2: Indirektan otpis, odnosno ispravka vrednosti potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrednosti vrši se u iznosu od (na primer: 50%) kod potraživanja od kupaca kod kojih je od roka za njihovu naplatu prošlo najmanje (na primer: 180 dana), odnosno u celini kod potraživanja od kupaca kod kojih je od roka za njihovu naplatu prošlo najmanje (na primer: 360 dana).

Alternativa 3: Ispravka potraživanja od kupaca koja su prethodno obezbeđenja instrumentima obezbeđenja u vidu: upisane hipoteke na nepokretnosti u vlasništvu dužnika ili trećih lica u skladu sa Zakonom o hipoteci, ručne zaloge u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO) ili založnog prava na pokretnim stvarima (dužnika ili trećih lica) upisanim u

registar zaloge u skladu sa odredbama Zakona o založnom pravu, dobijenim garancijama od strane trećih lica, dobijenim jemstvom na osnovu prethodno zaključenog ugovora o jemstvu sa jemcem u skladu sa ZOO, dobijenom menicom u skladu sa propisima kojima je uređeno poslovanje sa menicama, vrši se na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrednosti ukoliko je instrument obezbeđenja blagovremeno aktiviran i ukoliko je od aktiviranja proteklo najmanje (na primer 120 dana). Ispravka potraživanja od kupaca koja prethodno nisu obezbeđenja instrumentima obezbeđenja vrši se na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrednosti ukoliko je od roka za njihovu naplatu prošlo najmanje (na primer 90 dana).

Indikatori verovatne nenaplativosti potraživanja su: kašnjenje kupca u izmirivanju svoje obaveze, blokada računa kupca, nad kupcem je pokrenut postupak stečaja ili likvidacije, prilikom usklađivanja potraživanja i obaveza, kupac ne priznaje iskazano potraživanje, itd.

Direktan otpis potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda se vrši ukoliko je nenaplativost izvesna i dokumentovana (npr: Društvo nije uspeo sudskim putem da izvrši njihovu naplatu, potraživanje je zastarelo u skladu sa relevantnim propisima kojima se uređuje zastarelost poput ZOO, kupca je nemoguće locirati usled toga što je brisan iz nadležnog registra i sl).

Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrednosti potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti na predlog komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana donosi odbor direktora (direktor ili drugi organ) Društva.

Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca na predlog komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana donosi odbor direktora (direktor ili drugi organ) Društva.

Kratkoročna potraživanja u stranoj valuti početno se vrednuju u protivvrednosti inostrane valute u odnosu na devizni kurs na datum transakcije. Za uticaj promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate priznaju se kursne razlike koje se evidentiraju u korist ili na teret prihoda. Nenaplaćeno potraživanje na datum bilansa priznaje se prema zaključenom deviznom kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

3.20 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje se priznaje kada:

- 1 Društvo ima obavezu na datum izveštavanja kao rezultat prošlog događaja;
- 2 je verovatno da će se od Društva zahtevati da prenese ekonomske koristi prilikom izmirenja; i
- 3 iznos obaveze se može pouzdano proceniti.

Društvo odmerava rezervisanje po najboljoj proceni iznosa potrebnog za izmirenje te obaveze na datum izveštavanja. Najbolja procena je iznos koji bi neki subjekt razumno platio da izmiri obavezu na kraju izveštajnog perioda ili da je na taj datum prenese trećoj strani.

Svako korigovanje prethodno priznatih iznosa treba da se priznaje u prihod ili rashod, osim ukoliko rezervisanje nije prvobitno priznato kao deo nabavne vrednosti sredstava.

Rezervisanja su vršena na teret rashoda perioda po osnovu:

- rezervisanja za troškove u garantnom roku;
- rezervisanja za sudske sporove;
- rezervisanja za obnavljanje prirodnih bogatstava;
- rezervisanja za zadržane kaucije i depozite;

- rezervisanja za otpremnine zaposlenima po osnovu odlaska u penziju;
- druga rezervisanja u skladu sa odlukom nadležnog organa.

3.21 Primanja zaposlenih

Primanja zaposlenih su svi oblici naknada koje Društvo daje u razmenu za usluge zaposlenih, uključujući direktore i rukovodstvo. Primanja zaposlenih obuhvataju:

- c) *kratkoročna primanja zaposlenih su primanja zaposlenih (osim otpremnina) koja dospevaju za plaćanje u roku od dvanaest meseci nakon završetka perioda u kome su zaposleni pružali relevantne usluge;*
- d) *primanja po prestanku zaposlenja su primanja zaposlenih (osim otpremnina) koja treba isplatiti po prestanku zaposlenja;*
- e) *ostala dugoročna primanja zaposlenih su primanja zaposlenih (osim primanja po prestanku zaposlenja i otpremnina) koja ne dospevaju za isplatu u periodu od dvanaest meseci nakon kraja perioda u kojem su zaposleni pružali svoje usluge;*
- f) *otpremnine kao primanja zaposlenih koja se isplaćuju kao rezultat bilo:*
  - 2 *odluke Društva da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja, ili*
  - 3 *odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.*

Primanja zaposlenih takođe uključuju transakcije plaćanja na osnovu akcija u kojima zaposleni dobijaju instrumente kapitala (kao što su akcije ili opcije akcija) ili gotovina ili druga sredstva u iznosu koji se zasniva na ceni akcija ili drugih instrumenata kapitala Društva.

3.21.1 Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Društvo je obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Društvo ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Društvo nije u obavezi da zaposlenima nakon odlaska u penziju isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu penzionog fonda Republike Srbije. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

3.21.2 Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

U skladu sa Zakonom o radu („Službeni glasnik RS“ broj 24/2005, 61/2005 i 54/2009, 32/2013 i 75/2014) i Pojedinačnim opštim aktom o radu, Društvo je u obavezi da isplati otpremnine prilikom odlaska u penziju iz člana 125. stav 1. tačka 3 ovog zakona u visini dve prosečne zarade u Republici, prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike. *(navesti isplatu otpremnina iz ugovora o radu ili drugog akta)*

Pored toga, Zakonom o radu u članu 120. je propisano da se Opštim aktom, odnosno Ugovorom o radu može da se utvrdi pravo na jubilarnu nagradu i solidarnu pomoć; Broj mesečnih zarada za jubilarne nagrade određuje se na osnovu broja godina koje je zaposleni proveo u entitetu. *(navesti isplatu jubilarnih nagrada iz ugovora o radu ili drugog akta)*

Obračun i iskazivanje dugoročnih obaveza po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada izvršeno je korišćenjem metoda sadašnje vrednosti budućih očekivanih isplata, na osnovu obračuna aktuara.

ili

Društvo otpremnine izmiruje na teret tekućih rashoda. Rukovodstvo Društva smatra da sadašnja vrednost definisanih dugoročnih naknada zaposlenima nije materijalno značajna, te priloženi finansijski izveštaji ne sadrži rezervisanja po gore navedenom osnovu u visini njihove sadašnje vrednosti.

3.22 Porez na dobitak

Poreski rashod perioda je iznos obračunatog poreza na dobitak za plaćanje, koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Iznos tekućeg poreza koji nije plaćen priznat je kao obaveza tekuće godine.

Više plaćeni iznos poreza za tekući i prethodne periode od iznosa dospelog za plaćanje priznat je se kao sredstvo (potraživanje).

3.22.1 Poreski rashod perioda

Poreski rashod perioda predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. glasnik RS“ br. 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013, 108/2013 i 68/2014 - dr. zakon). Porez na dobit obračunat je po stopi od 15% na poresku osnovicu koja je prikazana u poreskom bilansu, nakon umanjenja za iskorišćene poreske kredite. Oporeziva osnovica uključuje dobitak iskazan u bilansu uspeha, koji je korigovan u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 10 godina. Gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina.

3.22.2 Odloženi porez

Odloženi porez predstavlja iznos koji je povrativ ili plativ u budućem periodu, a koji je nastao kao rezultat transakcija i događaja iz prethodnih perioda. Takav porez nastaje po osnovu razlike između iznosa sredstava i obaveza koji su priznati u bilansu stanja i priznavanja tih iznosa od strane poreskog organa, i prenosa neiskorišćenih poreskih gubitaka i poreskih kredita.

Odloženo poresko sredstvo je priznato po osnovu:

- *prenetih poreskih gubitaka;*
- *stabilnih sredstava koja podležu amortizaciji, kada je knjigovodstvena vrednost manja od poreske osnovice za obračun amortizacije;*
- *prenetih neiskorišćenih poreskih kredita po osnovu ulaganja u osnovna sredstva koji se može preneti na račun poreza na dobit budućih perioda;*
- *rezervisanja za otpremnine, kada rashod nije priznat u periodu u kom je obračunat, ali će biti priznat u budućem periodu u kom će otpremnine biti isplaćene;*
- *rashoda od obezvređenja imovine koji nije priznat u poreskom bilansu tekućeg perioda, ali će se priznati u poreskom periodu kad ta imovina bude otuđena, upotrebljena ili oštećena usled više sile. Ovo se može primeniti samo kad je izvesno da će imovina biti otuđena;*
- *rashoda na ime javnih prihoda koji nisu plaćeni u poreskom periodu i koji se zbog toga*

ne priznaju kao rashod u poreskom bilansu tog perioda, ali će biti priznati kao rashod u poreskom bilansu poreskog perioda u kom će biti plaćeni; i

• neiskorišćenog poreskog kredita po osnovu međukompanijskih dividendi koji se može preneti na teret dobiti iz budućih obračunskih perioda.

Odložena poreska obaveza utvrđuje se tako što se važeća ili očekivana poreska stopa primenjuje na odbitne privremene razlike.

Odložene poreske obaveze nastaju po osnovu stalnih sredstava koja podležu amortizaciji, kada je njihova knjigovodstvena vrednost veća od poreske osnovice.

U finansijskim izveštajima obavezno se vrši prebijanje odloženih poreskih sredstava i obaveza.

Ukoliko je rezultat prebijanja neto odložena poreska obaveza, ona se obavezno priznaje u finansijskom izveštaju.

Ukoliko je rezultat prebijanja neto odloženo poresko sredstvo, ono se priznaje do iznosa u kojem se u budućem periodu očekuje dobitak (odnosno oporezivi dobitak).

3.23 Državna davanja

Državno davanje je pomoć države u obliku prenosa resursa Društvu po osnovu ispunjenih izvesnih uslova u prošlosti ili budućnosti koji se odnose na poslovne aktivnosti Društva.

Društvo priznaje državna davanja na sledeći način:

a) davanja koja ne nameću primaocu uslove u vezi sa određenim budućim rezultatima priznaju se kao prihod prilikom priznavanja potraživanja po osnovu davanja;

b) davanja koja nameću primaocu uslove u vezi sa određenim budućim rezultatima priznaju se kao prihod samo kada se ispune uslovi u vezi sa rezultatima;

c) davanja dobijena pre ispunjavanja kriterijuma priznavanja priznaju se kao obaveza.

Društvo odmerava davanja po fer vrednosti dobijenog ili potraživanog sredstva.

6. PROMENE RAČ7. UNOVODSTVENIH POLITIKA I NAKNADNO UTVRĐENE GREŠKE

Pojedine računovodstvene politike primenjene prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja za 2014. godinu nisu konzistentne sa onima koje su primenjene u prethodnoj godini. U nekim slučajevima izmena primenjenih računovodstvenih politika je uslovljena izmenama propisa koji uređuju računovodstvo (prva primena MSFI za mala i srednja pravna lica), a u drugim slučajevima menadžment Društva je promenio ranije primenjivanu računovodstvenu politiku.

Materijalno značajnom greškom smatra se iznos koji za više od --% menja oporezivu dobit odnosno gubitak u poreskom bilansu (ili drugi kriterijum). Napomena: S obzirom na to da Zakon o porezu na dobit pravnih lica ne utvrđuje šta je materijalno značajna greška, Društvo treba opštim aktom o računovodstvu ili računovodstvenim politikama da utvrdi koja greška je materijalno značajna.

Ukoliko računovodstvene politike nisu menjane, nije bilo materijalno značajnih grešaka ili efekti